

Нараства делът на висшистите

Извън участие в образователния процес са 24 913 деца в задължителната училищна възраст, показват данните на НСИ

Общо 25,5%, или всеки четвърти у нас има висше образование.

Към 7 септември 2021 г. броят им е 1,560 млн. души. Това показват данни за образователна структура на населението от проведеното през 2021 г. преброяване. В сравнение с предходното преброяване относителният дял на лицата с висше образование се увеличава с 5,9 пункта, посочват от Националния статистически институт.

Новите данни потвърждават постоянното нарастване дела на завършилите висше образование от първото подобно наблюдение по време на преброяването от 1934 г. За целия период до 2021 г. образователната структура на населението на 7 и повече навършени години значително се подобрява, следвайки ясно изразена тенденция на увеличаване броя и дела на населението с висше и средно образование и намаляване броя на хората с основно и по-ниско образование. Така хората със средно образование в края на 2021 г. са 47,1% при 43,4% десет години по-рано. Делът на тези с основно намалява от 23,1% на 16,4%, а на тези с начално или по-ниско – от 13,7 на 10,9 на сто. За сравнение, през 1934-та данните показват, че с начално или по-ниско образование са цели 87,5 на сто, с основно – 9%, със средно – 2,7%, а висше имат едва 0,7 процента.

Последното преброяване показва, че се увеличава и разликата по пол между завършилите висше образование. Така относителният дял на жените с висше образование достига 29,3%, а на мъжете – 21,5% (в сравнение с 2011 г. те растат съответно със 7 и с 4,8 на сто). Значителни са различията и

по местоживее – докато висшисти в градовете са 31,2% от всички, то в селата те са само 10,2%.

В регионален аспект най-висок е относителният дял на висшистите в област София (столица) – 43,6%, следвана от областите Варна (30,7%) и Пловдив (25,2%), а най-нисък е в областите Кърджали (14%), Търговище (15,5%) и Разград (15,7%).

От НСИ отчитат, че към 7 септември 2021 г. завършена най-висока степен на средно образование имат 2,695 млн. души. От тях 33,6% са завършили общообразователни (гимназиални) програми, а 66,4% – професионални програми, включващи придобиването на II или III степен на професионална квалификация, или еквивалентните в миналото техникуми и средни политехнически училища. Професионалното средно образование е по-разпространено при мъжете (57,2%), отколкото при жените (42,8%). Програми за професионално обучение след средно образование (IV степен професионална квалификация) са завърши-

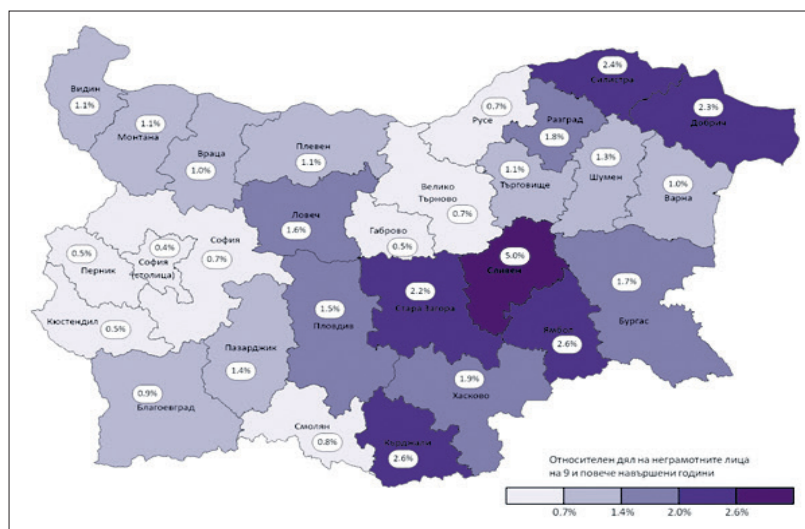
ли 78,9 хил. лица, а 103,8 хил. лица са със завършен първи гимназиален етап на средното образование.

Продължава и положителната тенденция на намаляване на лицата с ниско или без образование. Завършилите начално образование са 35,35 хил. лица. Започналите, но не завършили начално образование са 271,7 хиляди, а никога непосещавалите училище са 41,6 хиляди. Тези относителни дялове намаляват спрямо 2011 г. съответно с 2, 0,3 и 0,5 проценти пункта.

Най-нисък е делът на лицата с начално и по-ниско образование в областите Габрово (7,4%), Перник (8%) и София-столица (8,1%), а най-висок е в областите Сливен (20,4%), Кърджали (14,6%) и Силистра (14,3%).

Грамотност на населението

Грамотността се дефинира като уменията да се чете и пише, и е традиционен въпрос в преброяванията на населението. Докато през 1893 г. 80,1% от население-



Относителен дял на неграмотните лица на 9 и повече навършени години по области към 7 септември 2021 г.

то на 9 и повече навършени години у нас е било неграмотно, то този дял спада до 1,3% през 2021 г. Спрямо 2001 г. неграмотните намаляват с 0,4 процентни пункта.

Делът на неграмотното население е по-висок в селата (2,3%), отколкото в градовете (0,9%). Най-висок е относителният дял на неграмотните в областите Сливен (5%), Кърджали и Ямбол с по 2,6%, а най-нисък е в област София-столица – 0,4%.

Участие във формално образование

Към 7 септември 2021 г. 951,6 хил. лица (14,6% от населението) са били записани във формалната образователна система за придобиване на образователна степен и/или степен на професионална квалификация. Извън участие в образователния процес са 24 913 деца в задължителната училищна възраст.

Продължава и тенденцията на повишаване образователния статус на заетите лица. В седмицата,

предполагаща преброяването, с висше образование са 1,001 млн. души, или 39,3% от заетите общо 2,549 млн. души на възраст 15 – 64 навършени години. Спрямо 2011 г. този дял се увеличава с 6,6 процентни пункта. Образователният статус на заетите жени е по-висок в сравнение с този на заетите мъже. Делът на жените с висше образование от всички заети жени е 47,5%, съответно 31,4% при мъжете.

Най-висок е делът на безработните със средно образование – 50,6% от всички безработни, следван от тези с основно (24,1%), висше (15,9%) и начално и по-ниско (9,4%). Най-висок е делът на безработните жени сред висшистите – 57%, а най-нисък – при лицата със средно образование (40,2%).

Коефициентът на безработица за лицата на възраст 15 – 64 години със завършено висше образование е 4,4%, като при мъжете е 4,6%, а при жените – 4,2%. За лица с начално и по-ниско образование коефициентът на безработица е 43,6%, съответно 39,4% за мъжете и 47,7% за жените.

Коефициентът на безработица е най-нисък в областите София (столица) – 4,6%, Габрово – 7,4%, и Пловдив – 8,1%, а най-висок е във Видин – 20,1%, Силистра – 18,1%, и Търговище – 17,7%. В седем области този показател е по-нисък от средния за страната.

Икономически неактивното население на възраст 15 – 64 години е 1,234 млн. души, или 30,3% от населението в тази възрастова група. От тях 307 хил. са учащи, 313 хиляди – пенсионери, 18 хиляди – лица, получаващи доходи от собственост, и 595 хиляди – „други“. Най-висок е делът на икономически неактивното население със средно образование –

53,8%. Следват лицата с основно (24,6%) и с висше образование (14,4%).

В регионален аспект Кърджали е областта с най-висок относителен дял на икономически неактивното население – 45,9%, следват Силистра – 39,4%, и Сливен – 38,9%. Най-нисък е делът на икономически неактивното население в София-столица – 21,4%.

Незаети и неучащи на възраст 15 – 29 навършени години

През наблюдавания период незаетите и неучастващи в образование и обучение от населението на възраст 15 – 29 навършени години са 185 хил. души, или 21,7% от населението на същата възраст. От общия брой незаети и неучащи 44,1% са на възраст 25 – 29 години, 37,5% са на 20 – 24 години и 18,4% са на 15 – 19 навършени години.

Преобладават лицата със завършено средно (48,2%) и основно образование (25,4%). Завършилите висше образование сред незаетите и неучастващи в образование и обучение са 14,3%.

В регионален аспект делът на лицата на възраст 15 – 29 навършени години, които не са заети и не участват в образование и обучение, е най-висок в областите Сливен (37,6%) и Силистра (33,3%), а най-нисък – в област София-столица – 10,6%. Общо в 19 области този показател е над средния за страната – Благоевград, Бургас, Видин, Враца, Добрич, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Плевен, Разград, Силистра, Сливен, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен и Ямбол. **А.Б.**